DNR: 899-010878-15

Kravspecifikation fysiskt skydd,
för erhållande av Statlig Utställningsgaranti

Rev 2016:1

KAMMARKOLLEGIET

Denna kravspecifikation gäller vid besiktning för godkännande att erhålla Statlig Utställningsgaranti. Kraven gäller såväl utställningslokal som transport och magasinering.

Godkännanden gäller i högst tre år. Ny besiktning ska alltid göras efter större om-, ny-, eller tillbyggnad. Förnyad ansökan om Statlig Utställningsgaranti för redan godkänd lokal kan beviljas enligt en förenklad rutin.

Kravspecifikationen bör även beaktas vid om-, ny-, eller tillbyggnad av lokaler som kan bli aktuella för utställningsgaranti.

Innehållsförteckning

1. Utställningsgarantins omfattning.
2. Besiktning och utlåtande.
3. Rutin vid förnyad ansökan.
4. Förfarande vid utställningar utanför Sverige.
5. Skyddskrav för utställningslokal:
5.1. Mekaniska inbrottsskydd.
5.1.1. Förstärkning av mekaniska inbrottsskydd.
5.2. Teletekniska bevakningshjälpmedel.
5.3. Personell bevakning.
5.4. Administrativa rutiner.
5.5. Brandskydd.
5.6. Skydd av föremål i utställning.
6. Hantering av föremål.
7. Klimat- och ljusförhållanden.
8. Transport.
9. Magasinering.

1. Utställningsgarantins omfattning

Utställningsgarantin gäller normalt alla skador ”från spik till spik” d.v.s. från det föremålet tas från sin förvaringsplats hos utlånaren tills att det åter är på plats eller överlämnats till annan låntagare. Garantin omfattar alla moment under garantitiden. Exempelvis: Föremålen packas ned hos utlånaren, transport i ett eller flera led, eventuell magasinering mellan transporterna, eventuell magasinering hos låntagaren, uppackning hos låntagaren, visning/utställning, nedpackning, transport tillbaka och uppackning hos utlånaren.

2. Besiktning och utlåtande

Kammarkollegiets besiktningsman utför besiktning på begäran från Statens Kulturråd i enlighet med förordningen om Statlig Utställningsgaranti.

En s.k. grundbesiktning ska göras av alla museer/utställningar som ansöker om Statlig utställningsgaranti. Besiktningen följer Kammarkollegiets Besiktningsprotokoll för utställningsgaranti. Protokollet innehåller dels uppgifter motsvarande den ”Facility Report” som används vid lån mellan museerna. Dels en kontroll av det fysiska skyddet.

Ett utlåtande över besiktningsresultatet lämnas till Kulturrådet. Utlåtandet kan tillstyrka eller avstyrka utställningsgaranti. Att tillstyrka utställningsgaranti kan medföra att villkor/krav ställs på det fysiska skyddet och administrativa rutiner.

3. Rutiner vid förnyad ansökan

Vid förnyad ansökan från museum/utställning som de senaste tre åren medgivits utställningsgaranti och uppfyller skyddskraven kan ofta en enklare handläggning göras.

4. Förfarande vid utställningar utanför Sverige

I andra länder råder ofta en annan hotbild än i Sverige och andra skyddsmetoder tillämpas varvid svenska lösningar inte alltid kan genomföras eller ger önskat resultat. Den stora skillnaden i skyddsfilosofi mot vad som gäller i Sverige är att det mekaniska skyddet av utställningslokalerna ofta ersätts med personella resurser. I övrigt ska likvärdiga krav tillämpas som i Sverige enligt punkt 5 – 9.

Det ska observeras att säkerhetskraven gäller i alla led, transport – magasinering – utställning.

Ett ovillkorligt krav är att en säkerhetsansvarig finns för aktuell utställning.

Första steget i behandlingen av ansökan om Statlig Utställningsgaranti utanför Sverige är att Kammarkollegiets besiktningsman tillställs en ansökan med en Facility Report för de aktuella lokalerna. Därefter beslutas om den fortsatta handläggningen som kan vara inhämtning av ytterligare uppgifter eller besiktning på plats. Möjligheterna att anlita svenska beskickningar utomlands för att inhämta uppgifter/utföra besiktning ska tillvaratas.

5. Skyddskrav för utställningslokal

Kammarkollegiets skyddskrav överensstämmer i stort med Statens Kulturråds Rekommendationer, ”Fysiskt skydd för centrala museerna”. Kammarkollegiets skyddskrav kan dock avvika från Kulturrådets Rekommendationer eftersom utställningsgarantin kan beröra begränsade delar av lokalerna.

Statens Kulturråds rekommendationer för fysiskt skydd omfattar:

- Mekaniskt inbrottsskydd
- Teletekniska bevakningshjälpmedel uppdelat på skydd av utställningslokal (skalskydd och volymskydd) och skydd av föremål (punktskydd).
- Personell bevakning
- Administrativa rutiner
- Brandskydd.

Utöver Statens Kulturråds Rekommendationer ingår i Kammarkollegiets besiktning även kontroll av föremålens hantering samt lokalernas klimat- och ljusförhållanden.

Skyddskraven för utställningslokal gäller även museets/utställningens magasin och magasinering under transport till och från utställning.

5.1. Mekaniska inbrottsskydd

Minimikravet för de mekaniska inbrottsskydden är Skyddsklass 3 enligt Svenska Stöldskyddsföreningens norm SSF 200:5.

I lokaler i mark- eller ståplan gäller utöver vad som sägs i SSF 200:5 kravet på mekaniska inbrottsskydd oavsett höjd över mark- eller ståplan. Beroende på förutsättningarna kan ytterligare utökat skydd krävas.

De mekaniska inbrottsskydden omfattar:

- Omslutningsyta. D.v.s. väggar, golv, tak, dörrar, portar, öppningar för ventilation, fönster, glaspartier etc.

- Lås och beslag. På dörrar, portar och andra öppningsbara enheter.

- Områdesskydd. I de fall det ingår i aktuellt säkerhetssystem.

Utöver Stöldskyddsföreningens regler ska omslutningsytan i markplan skyddas mot att fordon används som verktyg att forcera, exempelvis med betonghinder, stålbalkar, bommar eller pollare.

Dörrar Utöver vad som sägs i SSF 200:5 är minimikravet på ytterdörrar att de ska vara utförda i minst dörr motståndsklass 5 enligt Europastandard SS-EN 1627.

Fönster Utöver vad som sägs i SSF 200:5 är kravet att fönster ska ha laminerat skyddsglas i minst klass P8B, provade och godkända enligt standarden EN 356. Skyddsglasen ska vara monterade från insidan i stålkonstruktion med minsta falsdjup 20mm. Glasen ska punktvis underlimmas. Principutförande 11 enligt MTK Skydd februari 2007. Eventuella snäpplister ska vara skruvade i minst tre punkter per meter.

5.1.1. Förstärkning av det mekaniska skyddet

Väggar, golv och tak som inte uppfyller skyddskraven kan förstärkas med stålplåt enligt Stöldskyddsföreningens regler.

Befintliga dörrar och fönster ska i första hand bytas till rätt produkter av rätt skyddsklass men det kan finnas orsaker till att man måste förstärka befintliga produkter. Både av praktiska och ekonomiska skäl. Förstärkningsåtgärderna ska alltid godkännas av Kammarkollegiets besiktningsman.

Dörrar kan kompletteras med en gallergrind eller ett rulljalusi utfört i erforderlig skyddsklass. Gallergrindar eller rulljalusier ska i första hand monteras från insidan.

Fönster, glaspartier och andra öppningar kan förses med inkrypningsskydd i form av galler eller rulljalusier utfört i erforderlig skyddsklass. Galler eller rulljalusier ska i första hand monteras från insidan.

5.2. Teletekniska bevakningshjälpmedel

Inbrottslarm

Inbrottslarmet ska vara utfört i lägst Larmklass 3 enligt Stöldskyddsföreningens norm SSF 130:8, med tillägget att även utrymme i utställningslokalerna mindre än 4m² ska larmas med volymdetektorer.

Skalskyddet ska vara så utfört att det ger larm före eller i samband med att det mekaniska inbrottsskyddet angrips. Detta innebär att utöver kraven i SSF 130:8 ska alla dörrar, fönster, inkrypningsskydd etc. i omslutningsytan vara försedda med vibrationsdetektorer.

Utöver vad som sägs i SSF 130:8 ska även väggar, golv och tak i lokaler färdigställda eller renoverade efter den 1 januari 2011 vara larmskyddade. Beroende på förutsättningarna kan detta krav även ställas på äldre lokaler.

Plåtförstärkta omslutningsytor ska alltid vara larmskyddade med vibrations- eller seismiska detektorer.

Inbrottslarm och överfallslarm ska sändas till larmcentral eller polis med larmsändare godkänd i larmklass 3 – 4 enligt SSF 114. Larmcentralen ska vara godkänd enligt SSF 136.

Reservdriften ska klara minst 60 timmars strömavbrott.

Utrymningsdörrar ska alltid vara larmade och ge lokalt akustiskt larm vid dörren och till personal i t.ex. reception.

Utöver larmskydd av lokalerna kan krav ställas på punktskydd av föremål i utställning.

Överfallslarm

Överfallslarm ska kunna ges såväl från stationär bevakning, vanligen reception, som från utställningsvakter. Överfallslarm ska även indikeras lokalt hos övrig personal.

Översvämningslarm

I berörda lokaler ska det finnas detektorer som indikerar översvämning. Översvämningslarmet ska överföras till mottagare för åtgärd. Översvämningslarm ska även kunna ges vid strömavbrott.

Klimatlarm

Från berörda lokaler ska larm från klimatanläggning överföras till mottagare för åtgärd. Larm från klimatanläggningen ska även kunna ges vid strömavbrott.

TV-övervakning

TV-övervakning kan inte ersätta andra delar i säkerhetssystemet men kan i vissa fall vara ett värdefullt hjälpmedel i bevakningsarbetet.

Kammarkollegiets besiktningsman avgör om TV-övervakning krävs och i vilken omfattning.

5.3. Personell bevakning

Utställningsvakt/väktare ska alltid finnas i utställningar för att bevaka föremålen och för att vid behov snabbt kunna vidta åtgärder. Utställningsvakt/väktare ska vid utställningens stängning för dagen genomsöka lokalerna för att kontrollera så att inga personer gömmer sig kvar samt låsa entrédörrar och utrymningsdörrar.

Antalet vakter är beroende av de individuella förutsättningarna. I utlåtandet från Kammarkollegiets besiktningsman bestäms omfattningen av vakter för aktuell utställning.

Utställningsvakt/väktare ska vara objektsutbildad. I utbildningen ska ingå bevakningsinstruktioner, åtgärdsplaner vid händelser samt brandskyddsutbildning.

Utställningsvakt/väktare ska ha möjlighet till trådlös kommunikation med varandra och med museets/utställningens reception.

5.4 Administrativa rutiner

Kammarkollegiet kontrollerar vid besiktning att de administrativa rutinerna i tillämpliga delar motsvarar Kulturrådets Regler/Rekommendationer som följer nedan:

Skyddsplan

Det fysiska skyddet vid museet ska grundas på en *skyddsplan*, innefattande hotbild, riskanalys och strategi för åtgärder. Skyddsplanen bör följas upp och revideras årligen. Strategin bör utgå från en helhetssyn som inbegriper åtgärder i byggnader och lokaler, administrativa regler och fortlöpande utbildning av personalen, vilket tillsammans bildar ett tillfredsställande säkerhetssystem.

Tillträde

Tillträde till skyddad area och inner area ska vara strikt och hållas till ett minimum. Personer som har tillträde till skyddad area och inner area ska vara väl kända och anställda personer vid museet/utställningen.

Passage in till kontrollerad area av anställda och tillfälligt besökande ska ske på ett kontrollerat sätt. Besökare ska bära numrerad besöksbricka. Det är av fördel att även anställda använder synligt behörighetsbevis under sin tjänstgöring.

Innerarea ska arrangeras så att antalet ingångar minimeras (Idealt är endast en). Alla utrymningsdörrar ska vara försedda med larm. Andra öppningar ska vara förseglade mekaniskt och försedda med larm. Inner area bör inte vara förlagd direkt till yttervägg mot gata.

Besöksrutiner

Personer som tillfälligt besöker museet/utställningen för underhåll och service samt besökare i övrigt som ska beträda skyddad area och inner area ska ständigt vara eskorterade av anställd tjänsteman som normalt själv har rätt att uppehålla sig i dessa utrymmen. Identiteten för dessa tillfälligt besökande personer ska kontrolleras/verifieras och ska förses med registrerade besöksbrickor som under besöket ska visas synligt.

Utbildning

Alla anställda ska med jämna mellanrum, minst en gång per år, bli informerade om lämpliga delar i det fysiska skyddet samt bli tränade på de arbetsuppgifter de har att sköta vid en eventuell inträffad händelse.

Föremål i museets/utställningens förvar ska vara förtecknade och stickkontroller ska fortlöpande göras för att kontrollera att föremålet finns på plats.

Nyckelrutiner

Ett register ska finnas på alla personer som innehar nycklar/passagekort till lokalerna. Planer ska finnas för:

- Att nycklar och passagekort är förvarade på betryggande sätt.
- Att kodkombinationer byts ut med jämna mellanrum.
- Att byte av lås görs om nödvändigt. (Vid reparationsarbeten bör låset tillfälligt bytas ut mot
  ett så kallat bygglås).

Utlämning av nycklar ska vara restriktiv. Med låsning i Skyddsklass 3 finns möjlighet till två personers behörighet för att låsa och låsa upp. Beroende på förutsättningarna kan krav på två personers behörighet ställas.

Nycklar och dokumentation som berör säkerhetssystemet ska förvaras inom högsta skyddsnivån på museet/utställningen och tillgänglighet ska vara begränsad när lokalerna är stängda. För förvaring av nycklar och dokumentation i lokaler med lägre skyddsnivå ska de placeras i ett larmskyddat säkerhetsskåp enligt norm SSF 3492 eller motsvarande.

5.5. Brandskydd

Systematiskt brandskyddsarbete

Enligt Räddningsverket SRVFS 2004:3 ska ett systematiskt brandskyddsarbete bedrivas av alla företag och organisationer oberoende av storlek och verksamhet. Ansvaret för arbetet är ledningens men alla medarbetare är viktiga i sammanhanget. Inte minst säkerhetsansvarig, brandskyddsansvarig och skyddsombud.

Skriftlig dokumentation av brandskyddet

Enligt Räddningsverket SRVFS 2003:10 ska bland annat följande objekt lämna en skriftlig redogörelse till kommunen:

Byggnader eller anläggningar med stora kulturhistoriska värden
- Byggnader som är byggnadsminnen eller kyrkliga kulturminnen enligt lagen (1988:950) om kulturminnen med mera, med undantag för de byggnader som uteslutande används som bostad.
- Byggnader som är statliga byggnadsminnen enligt förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen med mera.
- Statliga museer och andra museer som är berättigade till bidrag enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Samlingslokaler
- Samlingslokal som används av fler än 150 personer.

Brandcellsindelning

Utställningens lokaler ska vara brandcellsindelade för att begränsa brand och rökgasspridning.

Utställningslokaler ska så långt som möjligt delas in i separata brandceller med automatisk branddörrstängning vid brand. Verkstäder, kontor, arkiv klimat- och elrum ska var och en för sig utgöra separata brandceller. Samtliga avgränsningar för brandceller ska vara minst brandteknisk klass EI60, övriga avgränsningar ska företrädesvis vara röktäta.

Sektioneringsväggar ska föras igenom förhöjt golv och undertak. Genomföring för kablar, rör, ventilationstrummor etc. ska utföras i samma brandtekniska klass som sektioneringsväggar.

Branddörrar, brandluckor o dylikt ska normalt vara stängda. Om de måste stå öppna ska de vara försedda med automatisk stängningsanordning kopplad till brandlarmanläggning. Brandspjäll ska finnas i ventilationskanaler och i för ventilationen nödvändiga öppningar i sektioneringsvägg. Brandspjällen ska stängas automatiskt, styrda av brandlarmanläggningen.

Brandlarmanläggning

Samtliga lokaler ska ha automatisk brandlarmanläggning. Detta inkluderar dolda utrymmen som t.ex. undertak, installationsgolv. Larmanläggningen ska uppfylla "Regler för automatisk brandlarmanläggning SBF 110" utgivna av Svenska Brandskyddsföreningen. Rökdetektor ska användas såvida inte andra typer bedöms lämpligare. Brandspjäll i ventilationskanaler och övriga öppningar samt branddörrar med automatisk stängning ska vara kopplade till brandlarmanläggningen och stängas automatiskt vid larm.

Den automatiska brandlarmanläggningen ska vara ansluten på ett sätt som garanterar utryckning från räddningstjänsten.

Släckningsanläggningar

För att höja skyddsnivån kan automatiska släckningsanläggningar installeras. Brandförsvarets insatstid och resurser i förhållande till risken för en snabb brand- och rökgasspridning med stora sekundärskador som följd i relation till skador från automatisk släckningsanläggning bör av museet/utställningen noga tas i akt. Behov och möjlighet att installera släckningsanläggning ska göras i en risk- och konsekvensanalys utförd i samråd med brandteknisk expertis.

Handbrandsläckningsmaterial

Handbrandsläckare/brandposter ska placeras ut i lokalerna i erforderligt antal och rätt typ. Släckningsutrustning ska kontrolleras vad avser kvalitet och andvändning minst en gång per år eller i övrigt vad brandmyndigheten föreskriver.

Brandskyddsutbildning

Såväl anställd personal som inhyrd personal exempelvis monterbyggare ska genomgå brandskyddsutbildning och medverka vid utrymningsövningar.

Åtgärdskalendrar

Åtgärdskalendrar/- instruktioner, katastrofplan vid inträffad skadehändelse ska finnas. Förutom utrymning av besökare och personal ska också möjligheterna att rädda föremål utredas och en utrymningsplan för föremål tas fram.

5.6. Skydd av föremål i utställning

Vid statlig utställningsgaranti krävs ofta extra skydd av föremål mot stöld och skadegörelse.

Kraven utgår från följande klassificering av föremål som upprättats av Statens Kulturråd:

Nivå 5	Högt historiskt och ekonomiskt värde, går inte att ersätta.
Nivå 4	Historiskt och ekonomiskt värde, går inte att ersätta.
Nivå 3	Historiskt och visst ekonomiskt värde, svår att ersätta.
Nivå 2	Historiskt och visst ekonomisk värde, inte svårt att ersätta.
Nivå 1	Lägre historiskt värde, möjligt att ersätta.
Nivå 0	Ex.vis rekvisita och undervisningsföremål.

I praktiken innebär detta att tavlor alltid ska vara förankrade, lämpligen i fyra punkter. Vid högre värden kan krävas att tavlor skyddas med laminerat glas eller placering i larmskyddad skyddsmonter.

Små föremål ska alltid placeras i monter. Vid högre värden är oftast kravet att föremålet placeras i larmskyddad skyddsmonter.

Skyddsmonter ska vara provad och godkänd enligt Kammarkollegiets standard för skyddsmontrar. Nivå 3, 4 och 5 ovan motsvaras av skyddsmonter nivå 3, 4 respektive 5.

Föremål eller monter med lägre vikt är 150 kg ska förankras.

Utrymningsdörrar är en svag länk i skyddet under utställningens öppettid. Detta ska beaktas vid placering och skydd av föremålen. Utrymningsdörrar ska alltid vara larmade och ge lokalt akustiskt larm vid dörren och till personal i t.ex. reception.

6. Hantering av föremål

Under hanteringen kan föremålen utsättas för skaderisker både avseende fysiska skador och risk för tillgrepp. Därför ska en redogörelse lämnas för föremålens väg från det att de anländer till museet/utställningen till dess de når sin plats i utställningslokalen och åter.

7. Klimat och ljusförhållanden

Ofta ställs krav från utlånarna avseende klimat- och ljusförhållanden som måste tillgodoses för att undvika skador på föremålen. Grundregeln är att temperatur och luftfuktighet regelbundet ska registreras i alla utställningar.

Ljusintensitet och UV-strålning på föremålen kan ofta behöva regleras. Vid besiktningen kontrolleras möjligheterna att tillgodose utlånarnas krav.

8. Transport

Transport ska utföras av Kammarkollegiet godkänd transportör. Dess kompetensområde ska omfatta fordon, hantering, bemanning, planering, rapportering och ansvarsförhållanden. Anlitas annan transportör måste varje enskild transport besiktigas. I samband med ansökan om utställningsgaranti ska lämnas en redogörelse för den planerade transporten, vem som ska genomföra transporten, vilka säkerhetsåtgärder som avses vidtas och vem som ansvarar för säkerheten. Om inte transporten avser alla föremål direkt från utlånare till låntagare och åter ska en specifikation lämnas över de ingående deltransporterna med eventuella magasineringar angivna. Värdet i varje deltransport ska anges.

Minimikraven för fordonstransport är specialfordon med skyddat och låsbart lastutrymme, klimatanläggning, larm, radiokommunikation och GPS positionssystem. Lastutrymmets omslutningsyta ska motsvara mekanisk skyddsklass 3. Fordonet ska bemannas av minst två man. Transporten ska kontinuerligt vara övervakad från ledningscentral. Ytterligare krav kan ställas vid, transport utanför Sverige, vid transport av mycket höga värden och vid transport med övernattning. Vanligtvis krävs då eskort av följebil som kan vara bemannad med egen personal, väktare eller polis.

Vid flygtransporter ska godkänd transportör ansvara för hela transportsträckan.

9. Magasinering

Magasinering ska utföras i av Kammarkollegiet godkänt magasin. I annat fall måste varje enskilt magasinering besiktigas. I samband med ansökan om utställningsgaranti lämnas en redogörelse för de magasineringar som planeras, var dessa ska ske, vilka värden, vilka säkerhetsåtgärder som avses vidtas och vem som ansvarar för säkerheten. Skyddskraven för magasin är de samma som för utställningslokal.